

Οι εργαταί 29/4/1912

Τὰ συμφέροντα τῶν ἐργατικῶν τάξεων, εἶναι ἀσυμβίβαστα καὶ μάλιστα ἐκ δικτύου ἀντίθετα μὲ τὰ συμφέροντα τῶν κεφαλαιούχων.

Αἱ ἐργατικαὶ τάξεις θὰ ἐξυκολοῦθον ἂν πένωνται ἐννοσφ αἱ γαῖαι καὶ τὰ ἐργαστᾶσια εὐρίσκονται εἰς τὰς χεῖ-

ρας τῶν γαϊκτεμένων καὶ τῶν κεφαλαιούχων Ὅλαί αἱ γαῖαι, αἱ μηχαναὶ καὶ τὰ ἐργαστᾶσια πρέπει νὰ μετατεθοῦν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ συνόλου (πρὸς κέρδος ὄλων) καὶ τότε μόνον θὰ παύσῃ πᾶσα ἀθλιότης, ἀμύθαια ἀνέχεια καὶ κακία. Π.Δ.

1912

ΕΡΓΑΤΗΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

ΕΤΟΣ Α' — ΑΡΙΘ. 13
Κέκυρξ τῆ 29 Ἀπριλίου 1912

ΓΡΑΦΕΙΑ: Σοσιαλιστικὸν Κέντρον
(Βόλτο Κοκίνη)

Τιμὴ Συνδρομ. — Ἐσωτ. Τετράμ. Δραχ. 3
» » — Ἐξωτ. » » 2

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ 'ΤΕΞΑΣ'

Τῆς προάλλης, ἐδιαβάσαμε στῆς ἐφημερίδες ὅτι τὸ Ἑλληνικὸ βαπτιστὸν «Τεξάσ» ἀνετινάχθη στὸν ἀέρα στὸν λιμένα τῆς Σμύρνης καὶ ἐπιγῆκανε 63 περίπου ἄνθρωποι. Ἐμεῖς ἐδῶ δὲν θὰ ἐρευνήσωμεν ἐὰν ἡ ἀνατίναξις ἐγένεκε ἀπὸ ἐπιπέσει αὐτομάτη τορπίλλη, ἢ ἀπὸ βουδελισμὸ τοῦ τουρκικοῦ φρουρίου. Αὐτὰ εἶναι ζητήματα τῆς ἀνακρίσεως καὶ ὀλίγο μᾶς ἐνδιαφέρουν. Μᾶς εἶναι ἀδιάφορο ἐὰν τὸ βουβλιαγμα τοῦ βαπτιστοῦ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ προαιωνίου μίσους τοῦ τρέφονε κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς οἱ ἀλλόφυλοι! καὶ ἀπιστοὶ! τρυφκοὶ, τοῦ ἀπὸ τὰ βῆθη τῆς Ἀσίας ἐπέδραμον καὶ κατέχτησαν τὸ Βυζαντινὸν Κράτος. Ὁ σκοπὸς μας δὲν εἶναι νὰ ἀνάψωμεν καὶ ἀναζωπυρώσωμε καὶ τανώσωμε τὸ ἔθνικὸ αἷσθημα!! γιὰτὶ αὐτὸ ἀρκετὰ τὸ κάψανε ἡ πλουτοκρατικὴ ἐφημερίδες. Ὁ σκοπὸς μας δὲν εἶναι νὰ ὑπεκαύσωμεν τὸ μῖτος καὶ τὸ πάθος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν βερβέρων!! καὶ κακούργων! καὶ ἀπολιτίστων! Ἀσιατικῶν ὀρέων. Ὅλα αὐτὰ τὰ συχαινόμεθα καὶ διὰ τὰ ὅποια δηλοῦμεν ὅτι εἴμεθα ἐντελῶς ἀνίκανοι.

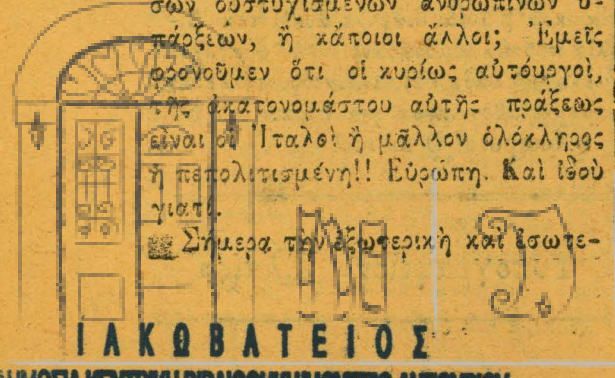
Ἐμεῖς ἐνα μονάχα σκοπεύομε νὰ πράξωμε καὶ ἐξετάσωμε ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Δηλαδή, ἄραγε οἱ Τούρκοι ἦσαν οἱ πραγματικοὶ αὐτοῦργοι τῆς κακούργου καὶ φρικώδους ἐκείνης πράξεως, ἢ ὅποια ἐστοίχισε τὴν ζωὴ τῶν δυστυχημένων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων, ἢ κάποιος ἄλλος; Ἐμεῖς φρονοῦμεν ὅτι οἱ κυρίως αὐτοῦργοι, τῆς ἀκαρτονομίας αὐτῆς πράξεως εἶναι οἱ Ἴταλοι ἢ μᾶλλον ὀλόκληρος ἡ πατριωτισμένη!! Εὐρώπη. Καὶ ἰδοὺ γιὰτὶ

Σήμερα τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἰσωτε-

ρικὴν πολιτικὴν τῶν διαφόρων Ἑθνῶν τὴν διευθύνουν οἱ διάφοροι Τραπεζίτες καὶ λοιποὶ κερδοσκοποὶ ἐπιχειρηματίες. Κάθε πράξις ἐκείνης Κυβερνήσεως εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα κερδοσκοπικῶν ὑπολογισμῶν. Κάθε διάβημα τῆς εἶναι τὸ γέννημα μιᾶς καπιταλιστικῆς ἐνεργείας. Πόθοι, ἐπιθυμίες, πλουτοκρατικὴ ἀπληστία συσσωρεύονται πολλάκις, συμπιέζονται καὶ τέλος ζητοῦν νὰ ξεσπάσουν κάπου, γιὰτὶ ἀλλοιῶται θὰ ἐπέλθῃ ἐκκρήξις. Πολλάκις δὲ τὸσον πολὺ ἡ πλουτοκρατικὴ ἀξιώτης εἶναι ἀφῆρητες ὥστε ἐρχονται σὲ σύγκρουσι μὲ τῆς ὅμοιες τῶν πλουτοκρατῶν τοῦ γαϊτικῶν ἔθνους. Καὶ ἐντεῦθεν ὡς συνέπεια ὁ πόλεμος. Ὁ πόλεμος λοιπὸν εἶναι τὸ γέννημα τῶν ἀμοιβαίων ἀντιζηλιῶν τῆς πλουτοκρατικῆς σπείρας τοῦ ἐνὸς ἔθνους καὶ τῆς ὅμοιας τοῦ ἑτέρου. Πάντοτε ἡ παραγωγὸς αἰτία τοῦ πολέμου ὑπῆρξεν ἡ πλουτοκρατικὴ ἀπληστία καὶ ἀτυνειδησία. Τὰ στενά θρία τῆς πολιτείας εἰς τὴν ὁποίαν ἡ πλουτοκρατικὴ συμμορία ἐχειστήσει τὴν φουλιάν τῆς εἶναι πολλάκις ἀνίκανα νὰ τὴν στηρατήσουσι. Αἱ κλοπαί, αἱ ληστεία, αἱ ἀτιμώσεις, αἱ δολοφοναί, καὶ τὰ παντοειδῆ καλοῦργήματα κατὰ τῶν δυστυχῶν ἐργατῶν δὲν ἀρκοῦν ὅπως κορίσουν τὴν ἀχόρταγον αὐτῆς ἐπιθυμίας. Τὰ θύματα αὐτῆς εἶναι ὀλίγα. Ὅλοι οἱ ἐργάται τῆς χώρας ἐκείνης ἐγένοντο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐκ συστάσεως ἐπιθέσεως τῆς συμμορίας αὐτῆς. Ἡ γῆ εἶναι μικρά, τὰ μεταλλεῖα, οἱ σιδηροδρομοὶ καὶ τὰ ἄλλα μέτα τῆς παραγωγῆς καὶ μεταφορᾶς δὲν ἔμπορουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἀγαλίωτον αὐτῆς ὀρμήν. Ζητοῦν καὶ τῆς πληρυσθῆρας γῆς τοῦς θησαυ-

ροῦς. Κεῖ ἄλλο μέσον προσφορώτερον δὲν εἶναι παρὰ ὁ πόλεμος. Αἱ κυβερνήσεις ἐπειδὴ καὶ αὐταὶ εἶναι πλουτοκρατικαὶ συμφωνοῦν εἰς τὸ μέτρον τοῦτο τῆς ἐκτελέσεως. Μόνον οἱ δυστυχεῖς λαοὶ, οἱ Ἐργάται, δηλητηριασμένοι ἀπὸ τὴν ἀποκτηνωτικὴν διδασκαλίαν τοῦ σχολείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, φουτωμέ οἱ μὲ τῆς ὥρατες λέξεις τῆς πατριδος καὶ τῆς θρησκείας, γίνονται τὰ θύματα τῆς κακούργου πλουτοκρατικῆς συμμορίας, ἢ ὅποια διὰ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐξοπλισμῶν τοῦς γονατίζει οικονομικῶς καὶ τοῦς θανατῶνει διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν ὀδίδων.

Ὅλοι λοιπὸν αἱ μεγάλοι δυνάμεις διευθυνόμεναι ἀπὸ τὴν πλουτοκρατία κατέχτησαν διάφορες χώρες τῶν ἄλλων Ἠπειρῶν, πλὴν τῆς Ἰταλίας. Βλέπουσα ὅτι ὅλοι οἱ ληστοσυμμορῆται εἶχον ἀρπάξει διάφορες χώρες, ἐζήληψε καὶ αὐτὴ καὶ ἀπεφάσισε νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ αἰώνιο θύμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀπληστίας, τὴν Τουρκία, τὴν Τριπολίτιδα. Μὲ ποῖο δικαίωμα τὴν κατέλαβε, αὐτὸ μὴ ποῖ νὰ μᾶς τὸ εἶπῃ ὁ ληστής πῶς ἀδίκως συλλαμβάνει τοῦς διαβάτας. Μοῦ ἀρέσει εἶπε στὴν Τουρκία καὶ γι' αὐτὸ σοῦ τὴν πέρνα. Ἄλλὰ ἡ Τουρκία ὅσῳ μικρὴ καὶ ἂν εἶναι, ἐνεκα ἐδαρικῶν λόγων, τῆς ἐσπερῆ ἀντίστασι. Ὁ πόλεμος ἀρχίζει νὰ διαίωμίζεται. Ἡ κοινὴ γνώμη στὴν Ἰταλία ἐδυσφοροῦσε. Ἡ Ἰταλικὴ κυβερνήσις βρέθηκε σὲ δύσκολο θέσι. Καὶ γιὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ κουνήθῃ καὶ στὴν Εὐρωπαϊκὴ καὶ Ἀσιατικὴ Τουρκία. Ἄλλὰ καὶ ὁ Τούρκος, τοῦ κατάλαρδα αἰσθάνθηκε τὴν προσβολήν, δὲν ἐμεινε μὲ σταυρωμένα χέργια. Σ' ὄλους τοῦς λιμένας τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἐτοποθέτησε τορπίλλες γιὰ νὰ ἀνατιναχθῶν τὰ Ἰταλιὰ βαπόρια, ἂν τολμοῦσαν νὰ ἀποναμῆσαι. Δύο τριῶν μὲς ὁ λαὸς ἐπέσει στὸ δυσμοῖρο τὸ Ἑλληνι-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α154.41.Φ50112

κό, το όποτον και ανατινάχτης με τους περισσότερους επιδάτας του στον αγέρα.

Λοιπόν ποιά είναι ε αυτοργός του κακουργήματος; Οί Τούρκοι που βρίσκονται σε άμυνα πραγματική, και υπερασπίσαν το σπίτι τους, ή οι Ιταλοί; Βίβαια οί Ιταλοί, που λέγονται και χριστιανοί!! ή μάλλον όλη ή χριστιανική και πεπολιτισμένη Ευρώπη! Άλλά ποιάς θα τιμωρήτη αυτή τη κακούργα Ευρώπη; Μονάχα ο Σοσιαλισμός, δηλαδή ή υπό των έργατών ανατροπή της άτιμου πλουτοκρατίας, και ή καθιέρωσις της παγκοσμίου αδελφότητος, ισότητος και ελευθερίας, με άλλα λόγια ή επικράτησις του ανθρωπισμοδ.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Και παλιν ή δικη θα μάζ αποσπολήσ η σήμερα. Θα την εξετάσουμε πλατύτεια.

Τό άρθρο του νόμου λέγει «όστις διά δημοσίου όμηλίας, διδασκαλίας, συγγράματος... εκφράζεται εις πρόσκομμα άλλων, με τρόπον προσβάλλοντα τό όφειλόμενον σεβας προς τόν Δημιουργόν του παντός κτλ.»

Εν πρώτοις είναι περιττόν να υπομνήσωμεν εάν μία τέτοια διάταξις είναι ανελεύθερος, τυραννική, καταπιεστική ή της ελευθερίας της συνειδήσεως του άτιμου, όχι μονάχα σήμερον που μία τέτοια ελευθερία είναι τό κορυφωμ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που άνθρωπος χωρίς την άπεριορίστη αυτή ελευθερία της συνειδήσεως και της σκέψεως και της αποκαλύψεως αυτής στον έξωτερικό κόσμο καθ' οιονδήποτε τρόπον είναι ά δυνατόν να έννοηθη, αλλά και σ' αυτήν άκόμη την εποχή που γίνεται ο νόμος. Και εάν άκόμη ήθελεν ύπαρχη κοινή γνώμη υπέρ της καθιερώσεως μιας τέτοιας διατάξεως πάλιν όνομοθέτης επειδή πρόκειται περί του ιερωτάτου των δικαιωμάτων του ανθρώπου, περί αυτής της υποστάσεως του, περί αυτής της αληθινής ελευθερίας του, έπρεπε να περιφρονήση αυτή την πεπλανημένη και από την παχυλή άμάθεια σχηματισμένη κοινή γνώμη, και εις ύψος πραγματικώς κινουόμου νομοθέτου σηκωνόμενος να ειπή. Έπειδή νομοθετών περιοριστικώς κατά της ελευθερίας, του ατόμου προσβάλλω τό ύπικτον των δικαιωμάτων του, για τουτό όφείλω εις τοιαύτα λεπτότατα ζητήματα να αφήσω τά πράγματα έντελώς ελεύθερα, να αφήσω τόν άνθρωπον να εκφράση τους σόχασμούς του, όποι αυτιά νομίζει καταλληλότερα χωρίς να του βάλω χειροπέδας. Και αυτήν μεν την σκέψιν έπρεπε να κά-

μη ο νομοθέτης του 1833, πολύ δε περισσότερο ο σημερινός.

Και μάλιστα, επειδή μία τέτοια διάταξις είναι θεμελιωδιστάτη, για τουτό έπρεπε να τεθη στο Σύνταγμα. Άλλά δυστυχώς ο καλογηρισμός και ή πλουτοκρατία μία τέτοια ελευθερία δεν έννοσαν να δώσουνε στον άνθρωπο, και για τουτό δεν εδάλαιε στο καινούργιο σύνταγμα του 1911 την σχετική της προστατευτική διάταξι, αλλά αφήσανε να μάζ κυβερνά ή ποινικός νόμος του 1833.

Τώρα άς ελθουμε σαυτή τη διάταξι. Κατ' αυτήν τιμωρεται όστις διά δημοσίου όμηλίας, διδασκαλίας κτλ. εκφράζεται εις πρόσκομμα άλλων, ή μάλλον εις σκάνδαλον άλλων, όπως λέγει τό Γερμανικόν κείμενον, με τρόπον προσβάλλοντα τό όφειλόμενον σεβας προς τόν Δημιουργόν του παντός. Άλλά γεννάται άμέσως τό ερώτημα: Άραγε ο κατηγορούμενος διά της όμηλίας του έγενετο πραγματικώς σκάνδαλον των άλλων; Η μήπως άμαθεις χωρικοί, τυφλωθέντες ίσως από τό πάθος των, τό όποϊον επίτηδες ή κρητούσα τάξις υπεδάχθησε, παρέστησαν ότι είναι επικινδυνος στο λαό; Άραγε στας όμηλίας του από σκοπού μετεχειρίζετο άπρεπείς φράσεις κατά του δημιουργού του παντός, ή στην παραφορά του εξεστόμιζε καυμίαν τοιαύτην κατ' αυτόν. Άλλ' εάν τό δεύτερον, τότε έλειπε τό στοιχείον της δολίας προαρέσεως, τό όποϊον απαιτεί ο νόμος και δεν ήτο τιμωρητέως. Άλλά πως ήτο δυνατόν να εξακριβωθη τό τοιοϋτον άφ' ου στην Ελλάδα τά πλημμελήματα έδικάζονται τόσον γρήγορα, άφου ή πολιτεία δεν χορηγεί στον δικαστήν τόν απαιτούμενον χρόνον, για την εξερεύνησι της αλήθειας; Οί μάρτυρες καθώς μερικοί ώμολόγησαν δεν ένγνώριζον ούτε την γλώσσαν με την όποιαν ώμίλει ο κατηγορούμενος, ούτε τά επιστημονικά δόγματα, τα όποια διά της γλώσσης αυτής εξέφραζεν. Δεν ένγνώριζον, ως είπαμε και στο άλλο φύλλο, τί θα ειπή Σοσιαλισμός, ή υλισμός. Και όμως εθεβαίωσαν ότι είναι ή υλιστής ή σοσιαλιστής.

Εφ' όσον λοιπόν και οι άπρεπείς εκφράσεις του κατηγορουμένου δεν είχαν σκοπόν να προσβάλλωσι τόν δημιουργόν του παντός, άλλ' ήσαν άπλώς άπειτελέσματα παραφοράς, προκύπτει άμέσως τό άλλο ερώτημα, εάν και αυτή ή άρνησις του Θεού ήτο τιμωρητέα, εάν και εφ' όσον πραγματικώς υπό του κατηγορουμένου υπεστηρίζετο αυτή. Διότι τό όλον ζήτημα στηρίζεται εις τό εάν, άρνούμενοι ο κατηγορούμενος την ύπρηξιν του Θεού, εγίνετο σκάνδαλον των άλλων, βλασφημών, περιφρονών τάς δοξασίας και θρησκευτικας πεποιθήσεις των άλλων. Έυεις φρονούμεν ότι δεσπόζει να πράξη τό τοιοϋτον, αλλά να διαφωλίση τάς πεπλανημένας δοξασίας των άλλων, μεταχειριζόμενος ένίοτε και άπρεπείς τινες φράσεις. Πάντως, ζυμώ ή

συζήτησις ή μάλλον ή όμιλία έγένετο κατά τρόπον επιστημονικόν. Ο κατηγορούμενος, και εάν προς στιγμήν τάν παραδεχώμεν άθεο, υπεστήριξε τάς περί άνυπαρξίας του Θεού δοξασίας του, πάντοτε με επιστημονικά επιχειρήματα και συνεπώς δεν ήτο τιμωρητέος κατά την έρμηνειαν την όποιαν διδεί στο άρθρο ο άποθανών καθηγητής του Πανεπιστημίου Κωστής. Και διά τουτό καθ' ήμάς έπρεπε πρώτα να εξακριβωθη έπισταμένως τό ζήτημα εάν οι κατά την όμιλίαν του έκστομίζομενοι άπρεπείς φράσεις ήσαν προϊόντα της δολίας προαρέσεως, του κατηγορουμένου ή όχι. Άλλά πως είναι δυνατόν να προσβάλλη τις πρώτωπόν τι άνυπαρκτόν εάν δεχθώμε προς τό παρόν ότι οϋτος δεν είναι οπαδός της περί ύπαρξεως του Θεού ιδέας; Είναι τρομερά αντίφασις ή μάλλον παραλογισμός να λέγη τις δεν πιστεύω εις Θεόν, και κατόπιν να τόν ύβρίζη. Επίσης ερωτάται: διατί τό κράτος δεν τιμωρεί διά πάυσεως και φυλακίσεως τόν καθηγητήν της φυσιολογίας στο Πανεπιστήμιον, ίσως από την έδρα του διδάσκει ένώπιον πολυπληθεστάτου άκροατηρίου την άθειαν; Διατί ή πολιτεία αφήνει τόν άσιβή αυτόν καθηγητή να μολύνη τη νεολαία ποτίζοντα αυτών με τά νάματα της επιστήμης, και αποκαλύπτοντα της νεώτερες επιστημονικές αλήθειαι; (άλλά έλησμώνησα ότι τόν άθεο αυτόν καθηγητή κατήγγειλεν ο πρώην βουλευτής Αττικοβουιωτίας και τώρα βασιλικός Επίτροπος στη Ίερά Σύνοδο Γλαυός.)

Διατί ή πολιτεία αφήνει τόν Έυδοκό Οίκο Γ. Φέξη να δημοσιεύη άθεϊστικά συγγράματα, τά όποια είναι πού ύ επικινδυνωδέστερα από τόν άκκκιν Ιατρών, όστις τό πολύ πολύ δεν έχει παρά μονάχα όλίγους χωρικούς ως άκροατάς του, και επομένως τό κκκκ είαι πολύ μικρό.

Διατί ή πολιτεία δεν εμποδίζει να έρχωνται από τό έξωτερικό άλλα άθεϊστικά και επιβλαβή βιβλία, όπως π.χ. τό βιβλίον κάποιου Ιταλού που ειγγράφεται «Ο Ιησους Χριστός υδδέποτε ύπήρξεν.» Αυτά τά βιβλία δεν είναι ζωντανά διδάσκαλοι; Γιατί δεν τά φυλακίζει και αυτά ή πολιτεία; Γιατί μονάχα έδειξε την κκκκσύννη της στον δυστυχή γιατρόν, ο όποιος και αν πρεσβεύει ότι δεν ύπαρχει Θεός, δεν φταίει με την αλήθειαν αυτός, αλλά α') τό Πανεπιστήμιο, που έχει μίαν άσεβή και μολυσμένην έδραν που λέγεται φυσιολογία και β') τά διάφορα άθεϊστικά βιβλία που πλημμυρήσανε την δυστυχισμένη Ελλάδα και κινδυνεύουσε να την κάμνουν άθεον πέρα για πέρα.

O tempora! O mores!

ΤΑ ΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΛΛΙΣ» ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

2013 TAB 0 K A I
YKHOEHA OETIOMIOTIKOY EPIETHEMAZOMEN
YOI XHPTAN . Π Η ΤΟ ΛΥ Σ

ΣΤΑΘΗΣ Ν. ΜΠΑΛΟΣ ΔΙΚΗ-
ΓΟΡΟΣ. Συνοικία Τένεδος, απέναν-
τι του αραβοσιτοποιείου των αδελ-
φών Κ. Μαρτζούκου.

ΟΙ ΕΡΓΑΤΑΙ

Πότε μία χώρα, ή εν Κράτος είν-
ναι πλούσιον; Είς τὸ ζήτημα τοῦτο
οἱ μὲν ἐκ τῶν περιφημοτέρων οἰκονο-
μολόγων ἀπαντῶσιν ὅτι, πλούσιον
εἶναι ἐν Κράτος, ὅταν ἐν αὐτῷ ὑπάρ-
χη πολὺ χρῆμα καὶ πολλὰ πολύτιμα
ἀντικείμενα, οἱ δὲ ἑτι πλούσιον εἶναι
ἐν Κράτος, ὅταν ἐν αὐτῷ ἀκμάζη ἡ
γεωργία καὶ τὸ ἐμπόριον, ὁ δὲ μέγι-
στος τῶν οἰκονομολόγων, ὁ Ἄγγλος
Ἄδαμ Σμιθ, ἰσχυρίζεται ὅτι, πλου-
σία εἶναι μία χώρα, ἡ ἐν Κράτος, ὅ-
ταν ἐν αὐτῷ εὐρίσκωνται πολλοὶ καὶ
καλοὶ ἐργάται, πολλοὶ καὶ καλοὶ τε-
χνίται. Καὶ ἡ γνώμη αὕτη εἶνε βε-
βαίως ἡ ὀρθότερα διότι, τί ὠφελεῖ νὰ
ὑπάρχη ἐν μιᾷ χώρᾳ πολὺ χρῆμα, ὅταν
δὲν ὑπάρχωσι ἐν αὐτῇ ἐργάται καὶ
τεχνίται, οἱ ὧν, καὶ μόνων, τὸ χρῆμα
καθίσταται ὠφέλιμον καὶ παραγωγι-
κόν; Πῶς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀκμά-
ση ἡ γεωργία, καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐν τι-
νι χώρᾳ, ὅταν ἐν αὐτῇ δὲν ὑπάρχωσι
πολλοὶ καὶ καλοὶ ἐργάται διὰ τὴν γε-
ωργίαν, πολλοὶ καὶ καλοὶ τεχνίται,
πρὸς μεταποίησιν τῶν προϊόντων τῆς
γεωργίας εἰς βιομηχανικὰ ἐμπορεύμα-
τα; Ἄρα, ὁ ἐργάτης καὶ ὁ τεχνίτης
εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες παράγουσι τὸν
πλοῦτον ἐν τινι χώρᾳ, καὶ ἀνευ αὐτῶν,
πλοῦτος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξη.
Ἐστω ὅτι μία χώρα κέκτηται ἐκτε-
τημένας, καὶ εὐφορωτάτας γαίας, ἀ-
φθονὰ δὲ καὶ μεγάλα χρηματικὰ κε-
φάλαια, στερεῖται δὲ ἐργατῶν, πρὸς
καλλιέργειαν τῶν γαιῶν αὐτῆς, τοι-
αύτη χώρα ἔσται βεβαίως λίαν δυ-
στυχῆς, διότι οἱ μὲν ἐν αὐτῇ πλούσι-
οι, ἀντὶ μεγάλης δαπάνης, θὰ προμη-
θεύωνται τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου, οἱ δὲ
πτωχοὶ θὰ πεινώσι, καὶ θὰ δυστυχῶ-
σι, στερούμενοι πάντων, καὶ μὴ δυνά-
μενοι νὰ προμηθεύωνται οὐδὲ τὰ ἀπο-
λύτως χρήσιμα πρὸς τὴν ζωὴν, ἐνε-
κα τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀξίας. Ἡ με-
γαλειτέρα ἀλήθεια εἶναι ὅτι, ὅπου ἀ-
κμάζει ἡ γεωργία, ἐκεῖ μόνον ὑπάρχει
πλοῦτος, ἐκεῖ μόνον ὑπάρχει δύναμις,
ἐκεῖ μόνον ὑπάρχει εὐτυχία, ἐκεῖ μόνον
ὑπάρχει ἠθικὴ. Τότε δὲ μόνον θὰ
εὐτυχήσωσι, καὶ θὰ ἠθικοποιηθῶσιν,
οἱ λαοὶ καὶ τὰ ἔθνη, ὅταν ἀποφασίω-
σι νὰ καταργήσωσι τὰς ἀνοήτους, καὶ
καταστρεπτικὰς, ὕλικως καὶ ἠθικως,

δαπάνας, ἅς παραλόγω; κάμνουσι,
πρὸς συντήρησιν περιττοῦ στρατοῦ καὶ
ναυτικοῦ. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ζητήματος
τούτου, ὡς καὶ περὶ πλείστων ἄλλων,
θὰ πραγματευθῶμεν, ἐν σειρᾷ ἀρθρῶν,
προσεχῶς. Διὰ τοῦ σημερινοῦ ἀρθροῦ
θέλομεν μόνον νὰ καταδείξωμεν τὴν
πολύτιμον, τὴν ὑψίστην θέσιν, τὴν
τιμιωτάτην καὶ σεβαστοτάτην, ἣν δέ-
ον νὰ ἔχη ὁ ἐργάτης ἐν τῇ κοινωνίᾳ,
διότι αὐτὸς εἶναι ὁ πολυτιμότερος καὶ
κύριος παράγων τοῦ πλοῦτου, τῆς
εὐημερίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς-
πάσης κοινωνίας. Τὰ χρηματικὰ κε-
φάλαια, αἱ πλούσιαι γαῖαι, τὰ μεταλλ-
εῖα, πᾶς φυσικὸς πλοῦτος μιᾶς χώ-
ρας, εἰσὶ νεκρὰ, περιττὰ καὶ ἀνωφελεῖ
ἀνευ τῆς ἐργασίας τοῦ ἐργάτου. Αὐ-
τὸς δίδει τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς, αὐτὸς,
διὰ τῶν τιμῶν αὐτοῦ χειρῶν, ἀπερ-
γάζεται τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐτυχί-
αν τῶν ἄλλων, αὐτὸς εἶναι ἡ ἀγία
μέλισσα, ἣτις συνεισφέρει τὸ μέλι
τῆς ζωῆς, καὶ τῆς ὑπάρξεως, μιᾶς
κοινωνίας. Διὰ τοῦτο, ἀπαντες ὀφεί-
λομεν νὰ σεβώμεθα τὸν Ἐργάτην,
ὡς πατέρα, ὡς ἀγαπῶμεν αὐτὸν, ὡς
ἀδελφόν, νὰ προστατεύωμεν αὐτὸν,
ὡς ἡμέτερον τέκνον, νὰ ὑποστηρίζω-
μεν αὐτὸν, ὡς ἡμέτερον εὐεργέτην,
καὶ νὰ ἀνακουφίζωμεν, καὶ βοηθῶμεν
αὐτὸν, ὡς φίλον εὐλικρινῆ, καὶ πολύ-
τιμον, ὅταν πάσχη, ὅταν στερηθῆται,
ὅταν δυστυχεῖ. Ἡ ὑγεία, ἡ εὐρωστία
καὶ ἡ εὐημερία τοῦ ἐργάτου, εἶναι ὑ-
γεία, εὐρωστία καὶ εὐτυχία ὅλης τῆς
κοινωνίας, ὅλου τοῦ Κράτους, ἡ πε-
νία, αἱ ἀσθένειαι καὶ δυστυχίαι τοῦ
ἐργάτου, εἶναι πενία, δυστυχία καὶ
καταστροφή ὅλης τῆς Κοινωνίας, ὅ-
λου τοῦ Κράτους. Καὶ ὅμως, ποῖα
εἶναι ἡ θέσις τοῦ ἐργάτου ἐν Ἑλλάδι;
Ποῖα ἡ θέσις τοῦ ἐργάτου, εἰς ὃν καὶ
μόνον ὀφείλεται ἡ ὑπαρξίς τῆς Κοι-
νωνίας, ἡ εὐημερία ταύτης, καὶ ἡ ὑ-
παρξίς τοῦ Κράτους; Πῶς ἀνταμεί-
βεται ὑπὸ τῆς κοινωνίας ὁ ἐργάτης;
πῶς προστατεύεται ὑπὸ τοῦ κράτους
ὁ ἐργάτης, εἰς ὃν κοινωνία καὶ κρά-
τος ὀφείλουσι τὴν ἑαυτῶν ὑπαρξίν,
καὶ συντήρησιν; Περὶ τούτου θὰ πρᾶ-
γματευθῶμεν ἐν τῷ πρῶτῳ ἀρθρῳ.

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 20 Ἀπριλίου
1912.

Γεώργιος Μ. Σγουρῆς.

Ἡ Κοινωνία
«Ο Ἐργάτης» εὐοίεται νὰ
ταῖ πάντως καὶ πωλεῖται
εἰς τὸ Κουρεῖον τοῦ φίλου
Γεωρ. Πρίφτη, ἐναντι Διο-
μαρχειοῦ.

ΚΑΤΑΚΟΡΕΑΤΕΣ ΔΟΥΛΑΙ
ἐκφράση τὸ πάθος σου
ἢ τὰς ἰδέας σου ἀρκεῖ νὰ
συμπλοῦν εἰς ἐνὸς ἡμερῆς
Ἐργατικῆς ἰδέας ἀνευ οὐ-
δεμιᾶς ἀμοιβῆς.

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ

(ΤΟ ΤΙΜΙΟ ΨΩΜΙ)

Πλησιάζει μεσημέρι. Καθισμένος στὸ
παραθύρι τοῦ σπιτιοῦ μου βλέπω πέρα
στὸν δρόμον νὰ διορθῶνουν τ' αὐλάκια
καὶ τὰς σούδες μερικῶν ἐργάται.

Εἶναι καλοκαίρι. Ὁ ἥλιος μὲ τὰς ἀχ-
τίδες του φαίνει τὴν γῆν καὶ οἱ ἐργάται
πνιγμένοι στὰ ἰδρώτα σκάβουν, σκάβουν
τὴ γῆν.

Σκάβουν καὶ ποτίζουν τὴ γῆν μὲ τὸν
ἰδρῶτα καὶ μὲ τὸ αἷμα τους γιὰ νὰ πά-
ρουν ἡμερησίως 1.80 λεπτά.

Ἀπὸ τὸ χάραγμα δουλεύουν ἀδιάκω-
πα καὶ τώρα ποῦ θὰ κτυπήσῃ μεσημέρι
θὰ καθήσουν σὲ μιὰ γωνία διὰ νὰ φά-
γουν λιγάκι τυρὶ ἢ ἐλιές, ξερὴ μπερ-
μπαρέλα καὶ νερὸ θεοῦ ἀπὸ τὴν ξέστα
τοῦ ἡλίου καὶ πάλι ἔπειτα ἀπὸ μία ὥρα
θὰ ξαναρχίσουν τὴν ἐργασία μὲ τὸ τσαπὶ
στὸ χεῖρ καὶ μὲ τὴ γύμνια στὸ κορμὶ.

Λίγα παράμερα ἀπὸ τοῦς ἐργάτας
βλέπω ἕνα κύριον μὲ μίαν ὑμβρέλλα
ἀνοικτὴν διὰ νὰ μὴ τὸν πειράξῃ ὁ ἥλιος
νὰ κάθῃται προσεκτικὰ καὶ νὰ ἐποπτεύῃ
τὴν κάθε κίνησιν τῶν ἐργατῶν.

Ἄν δὴ κανέναν νὰ στρίψῃ σιγάρο ἢ
νὰ πετάξῃ ἕνα λόγῳ ἢ νὰ πῆ ἕνα ἀ-
στεῖο εὐθὺς αὐτὸς ὁ κύριος μουτρώνει,
βγάζει τὸ βολόγι του καὶ φωνάζει.

«Παιδιά, οἱ ὥρες περνοῦν σὰν νερὸ»
Ναὶ περνοῦν σὰν νερὸ δώδεκα ὥραι,
δουλεῖς μὲ τὸ τσαπὶ στὸ χεῖρ.

Ναὶ περνοῦν σὰν νερὸ δώδεκα ὥραι
ἐργασίας πληρωμένοι μὲ 1.80 λεπτά.
Ναὶ κύριε, ἐργοδότα, γιὰ σέναν ποῦ κά-
θεσαι στὸν ἴσκου σου μὲ σταυρωμένα τὰ
χεῖρα καὶ κλπίζεις μὲ τὴν ἀνεσὴ σου
δώδεκα ὥραι ἐργασίας περνοῦν σὰν νερὸ,
περνοῦν εὐχάριστα.

Ἀφοῦ τὸ βραδάκι ποῦ θὰ πᾶς σπῆτι
σου ξεκουρασμένος καὶ θὰ ἀνοίξῃς τὰ βι-
βλία σου θὰ γράψῃς.

Σήμερα ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα καὶ ἀπὸ τὸ
αἷμα τριάκοντα ἐργατῶν τῆς ἑδοπούας
ἔβγαλον δεκαπέντε δραχμάς καὶ αὐριο
ποῦ θὰ ἔλθουν περιττότεροι θὰ βγάλω
τριάκοντα.

Τέτιοι εἶναι οἱ ἐργοδοταί. Εἶναι οἱ κη-
φῆνες τῶν τιμῶν ἐργατῶν. Κλέβουν τὴν
τίμιαν ἐργασίαν τοῦ ἐργάτου, ὅπως οἱ κη-
φῆνες τὸ μέλι τῶν μελισσῶν.

Ἐργάτα ἐνώσου, ἀδελφῶσου γιὰ νὰ
συντρίψῃς μὲ τὴν πυγμὴν σου ἐργοδότους
καὶ ἐργοδότας. —

Ἀθῆναι.

Ὁ ἰδρῶς — τὸ αἷμα καὶ ἡ πυγμὴ τοῦ
Λαοῦ.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Επειδή τῆς παρατήρησις τοῦ κ. Σπυράκου πρὸς τὸν ἐφημεριδοπώλην δὲν τῆς ἀκουσαν ἄλλοι, κ' ἔπειδὴ συνεπῶς δὲν γνωρίζομεν τίς λέγει τὴν ἀλήθειαν, γιὰ τοῦτο εἴμαστε ἀνάγκασμένοι νὰ ἀλλάξωμεν τὴν διατύπωσιν τοῦ προηγουμένου άρθρου μὲς ὡς ἑξῆς.

«Ἐάν εἶναι ἀληθινὰ, ὅσα τὸ παιδί καταγγέλλει εἰς βῆρος τοῦ κ. Σπυράκου, τότε καὶ ἐμεῖς ἐρωτῶμεν: κ.τ.λ.». Συνεπῶς ὀφείλει ὁ κ. Σπυράκος νὰ ἀπολογηθῆ γιὰ ἕσα τὸν κατηγοροῦν καὶ ἔτι τὴ κοινωνία ἢ κρὶνῆ τίς ἐκ τῶν δύο ἔχει δίκην.

ΖΗΤῶ Η ΕΝΩΣΙΣ!

Ἐργάτη, ξύπνησε καὶ μὴ κοιμᾶσαι, γιὰτὶ θεὸς νᾶσε πάντα φτωχός, ξύπνησε! ξύπνησε! καὶ ἔβγ' ἀπ' τὸν Ἄδην ποῦ εἶνε σκοτάδι, καὶ ἔλα σὲ φᾶς!

Ἐλα γιὰτὶ ἔφθασε ἡ ὥρα ἐκείνη ποῦ δὲ θεὸς μεῖνῃ κάθε σου ἐχθρός. Ἐλα καὶ ἐνώσου μετὰ τοὺς δικούς σου συναδέλφους σου νᾶσαι Θεός.

Νὰ ἴδῃς τὴν δύναμιν τῶν ἠνωμένων καὶ ἀγαπημένων σου ἀδελφῶν. Νὰ ἴδῃς ἡ ἐνωσις, τί σχηματίζει καὶ πῶς φουβίζει κάθε σου ἐχθρόν!

Ἐλα ἐργάτη μου, ἔλα μαζί μου καὶ ἡ δύναμὶς μου θᾶνε τρανῆ. Γιὰ νὰ ζητήσουμε τὰ δικαιώματά μας τὴ λευθερίαν μας τὴ ζωτανή.

Εἶνε ἡ ἐνωσις μεγάλο κύμα π' ἀνοίγει μνημὸν στὸν καθ' ἐχθρό. Σᾶε τέτοιαν δύναμιν δὲν εἶνε ἄλλη γιὰ νὰ μᾶς βγάλῃ ἀπ' τὸν ζυγό.

Ἐλα νὰ σπάσουμε τῆς ἀλυσίδας ἢ δὲν τῆς εἶδες πῶς μᾶς κρὶ τὸν; Ἐλα νὰ διώξουμε τὴ δυστυχίαν μας καὶ ἀπελπισίαν μας ποῦ μᾶς κτυποῦν.

Ἀθῆναι Μήσας Πονάζας

Εἰδοποιούνται οἱ ἀδελφοὶ Ἰσραηλιταὶ ὅτι οἰανδήποτε πληροφορίαν περὶ τοῦ φύλλου μας, ἢ οἰονδήποτε παράπονον, θέον νὰ ἀπευθύνωνται εἰς τὸν φίλον Ἰωσήφ Βεντούραν Βιβλιοπώλην, ὁδὸς Παλαιολόγου ὄπου καὶ τὰ Ἐμπορικὰ καταστήματα.

ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Κ Η Ο ΣΤΑΘΗ Ν. ΜΗΛΛΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Benefice et Suzetion

Τὸ beneficium εὐρίσκειτο εἰς στενοτάτην σχέσιν μετὰ τὴν προστασίαν. Τὸ μπενεφίτσιουμ καὶ ἡ προστασία ἦσαν δύο θεσμοὶ διαφόρου φύσεως, οἱ ὅποιοι προτηρροῦντο, ἢ μὲν προστασία εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ δὲ μπενεφίτσιουμ εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ παρήγον ἀμφότερα τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἀκριβῶς. Ὁ παραδοθεὶς ἦτο ὁ ἄνθρωπος τοῦ πάτρωνος, τὸ μπενεφίτσιουμ ἦτο τὸ κτῆμα τοῦ ἰδιοκτῆτου.

Ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ τι μπενεφίτσιουμ, νὰ λάβῃ δηλαδὴ ἐν τεμάχιον γῆς, χωρὶς συγχρόνως νὰ εἶναι καὶ ὑποτεταγμένος ἢ πιστός.

Ἐάν ὁ μέγας ἰδιοκτῆτης παρεχώρει τεμάχιον γῆς διὰ τῆς πράξεως τῆς εὐεργεσίας, ἢ τοῦ προκρίσιου, ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐλάμβανε παρ' αὐτοῦ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην, πάντοτε ἀνακλήτην ἦτον ἀναπορεύτως ὑποτεταγμένος εἰς τὴν θέλησίν του. Ἐνίοτε τὸν ἔκομμε νὰ ὑποχρεθῆ ἐγγράφως ὅπως ὑπακούῃ πάντοτε εἰς τὰς διαταγὰς του καὶ νὰ εἶναι ὁ ὑπῆκοός του. Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀνάγκη ὅπως ἡ ὑπόσχεσις αὕτη γίνῃ ἐγγράφως. Ὁ κύριος ἠδύνατο ἀνὰ πάσαν στιγμήν τοῦ πάντα νὰ ἀπαιτήτῃ, ἀρ' οὗ ἠδύνατο πάντοτε νὰ ἀναλάβῃ τὴν γῆν.

Ἐάν τοῦναντίον τὸ μπενεφίτσιουμ ἀντιστρόφως πραγματοποιηθῆν, ἦτο ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος παρ' ἑνὸς μικροῦ ἰδιοκτῆτου, ὅστις περιωρίζετο εἰς μίαν ἀπλὴν ἀπόλαυσιν ἢ χρῆσιν, ἐξωμοιοῦτο καλλίτερον ἀκόμη πρὸς τὴν παράδοσιν. Ἄ μία ἦτο ἡ ὑποχρέωσις τοῦ προσώπου, ἢ δὲ ἄλλη ἦτο ἡ δέσμευσις τῆς γῆς, καὶ οὐδεμία ἐκ τῶν δύο δὲν ἐννοεῖτο ἀνευ τῆς ἑτέρας.

Ὁ μπενεφίτσιουμ ἦτο λοιπὸν ἐν τῇ ἐξαρτήτῃ τοῦ εὐεργέτου καὶ εἰς τὴν εὐσπλαγγίαν του. Αἱ σχέσεις μεταξύ τῶν δύο τούτων προσώπων δὲν ἦσαν καινισμέναι οὔτε παρὰ τοῦ νόμου, οὔτε παρ' ἑνὸς συμβολαίου, ἦσαν μόνον κανονισμέναι ἐκ μόνης τῆς θελήσεως τοῦ παραχωρητοῦ. Εἰλείθε ὅστις μὲν κατεῖχεν εἰμὴ δύναμιν ἐνὸς εὐεργετήματος, ἦτο λοιπὸν προσώπων ὁ ἑξαρτηθεὶς πρὸς τὸν εὐεργέτην.

Ἐξ ἰσχυροῦ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐκράτει παρ' αὐτοῦ, ὅτι ἐκαρπούτε τοῦ κτῆματός του, ὅτι κατεῖχε τὸ ἔδαφος δύναμιν τῆς χάριτός του, συνήπτε μετ' αὐτοῦ ἕνα δεσμὸν ἄλλης φύσεως, ἢ οἱ λοιποὶ νομικοὶ δεσμοὶ καὶ ἰσχυρότερον πάντων. Τῷ ὄφειλεν ἄλλο πράγμα ἀπὸ μίαν ἐτήσιαν εἰσφορὰν ἢ ἀπὸ μίαν μίσθωσιν τῷ ὄφειλε τὴν ἀναγνώρισιν, τὸν σεβασμὸν, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἐκάλουν τότε τὴν πίστιν. Ὅθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἠγνόουν οὐχὶ μίαν ἀόριστον προτιολησιν ἢ ἕνα εἶδος τιμωρίας, εἰλικρινείας ἱποτικῆς, ἀλλὰ μίαν σειράν ὑποχρεώσεων λίαν ὀρισμένων, ἕνα σύνολον τῶν ὑπηρεσιῶν, καὶ ἐτήσιων παροχῶν, μετὰ μίαν λέξιν μίαν ὑποδούλωσιν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.

«Ἰπόσχομαι ἔλεγε νὰ σοῦ ἀποδώσω τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας σοῦ ἀποδίδουν καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι οἵτινες κατέχουσι τὴν γῆν σας» Ὅσον περισσώτερον τὸ ὑπόδειγμα ἦτο μᾶλλον ἀόριστον, τοσοῦτον τοῦτο ἐθετεν τὸν μπενεφίτσιουμ εἰς τὴν ἐξάρτησιν τοῦ εὐεργέτου. Ἐνίοτε ἤρκετο νὰ τὸν κάμῃ νὰ γράψῃ. «Ἐάν μοὶ συμβῆ ποτὲ νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι ἡ γῆ τὴν ὁποίαν διακατέχω δύναμιν τῆς εὐεργεσίας σας, εἶναι ἰδική μου, συναιῶ ὅπως μετὰ ἐκδιώξετε ἐξ αὐτῆς.» Ἄλλοτε τὸν ἔκαμμε νὰ ὑπογράψῃ ἕνα ὑπόδειγμα οὕτω πῶς συντεταγμένον. «Ἐάν μοῦ δώσετε μίαν διαταγήν, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι, καὶ ἀρηθῶ νὰ ὑπακούω, θὰ ἔχετε τὴν εὐχέριαν, τὸ δικαίωμα, νὰ μετὰ ἐκδιώξετε ἐκ τῆς γῆς ταύτης.» Οὐδαμῶς λοιπὸν εἶναι ἀμφίβολον ὅτι τὸ μπενεφίτσιουμ ἐγκαθίδρυσε μίαν σχέσιν ὑποταγῆς προσωπικῆς, καὶ ὅτι ἐκ τῶν δύο ἀνθρώπων οἵτινες τὴν συνωμολόγουν ὁ ἕνας ἦτο ὁ ὑπῆκοός τοῦ ἄλλου.

Ἡ παράδοσις ὑποδούλωσις καὶ τὸ μπενεφίτσιουμ, διακεκριμένα κατὰ φύσιν, δὲν διακρίνοντο εὐκόλως ἐν τῇ πρακτικῇ. Ἦτο σπάνιον, ὅπως ὁ ἐγγχειρισθῆς, ὁ παραδοθεὶς, νὰ μὴ ἦτο ἕνας μπενεφίτσιουμ ἦτον ἀδύνατον ὅπως ὁ μπενεφίτσιουμ νὰ μὴν ὑπῆρξεν εἰς τὴν θέσιν ἐνὸς παραδοθέντος. Διὰ τῆς προστασίας ὁ ἄνθρωπος ἔχανε τὴν κυριότητα τοῦ προσώπου του ἀνήκεν εἰς ἕνα ἄλλον ἦτο ἕνας πιστός, ἕνας ἀφοσιωμένος, ἕνας ὑποτελής, ἕνας ὑπῆρέτης. Διὰ τῆς πράξεως τῆς εὐεργεσίας ἡ γῆ ἔχανεν ὡσαύτως τὴν ἀνεξαρτησίαν της, καθίστατο ὑπῆκοός, ὑποτελής Ἦτο ὑποχωρηθῆν εἰς ἐτήσιαν βάρη, εἰς ὑπηρεσίαν ἢ ὑποχρέωσιν τῶν ἑξῶς.